

Institutionen för socialt arbete

Svar på remiss angående betänkandet En socionomutbildning i tiden (SOU 2025:27), intern dnr GU 2025/972

Sammanfattning

Övergripande ställningstagande och problem

Vi motsätter oss utredningens förslag om att detaljstyra universitetet och en yrkesprofession genom mycket specificerade examensmål.

En av de grundläggande principerna för den akademiska friheten är att undvika detaljstyrning av lärosätenas verksamhet. Att frånga denna princip har långtgående negativa konsekvenser för den akademiska friheten, tilltron till lärosätena, vetenskaplig kunskap och yrkesprofessionen.

Vi motsätter oss följande förslag

6.1.

Förslag om att utesluta begreppet förståelse ur följande två examensmål:

- visa kunskap för samspelet mellan individers och grupper sociala situation, levnadsvillkor, fysiska och psykiska hälsa samt funktionsförmåga i förhållande till samhälleliga och andra bakomliggande faktorer.
- visa kunskap om barns behov och sådana samhälls- och familjeförhållanden

som påverkar barns, ungas, kvinnors, mäns och äldres livsbetingelser, samt kunskap om hur funktionsnedsättningar påverkar människors livsbetingelser.

6.2.

Förslag om införande av följande examensmål: visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Förslag om borttagandet av examensmål: visa förmåga att identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå.

Förslag om införande av följande krav i examensordningen: inom ramen för kursfordringarna, ha fullgjort utbildning i juridik om minst 30 högskolepoäng.

6.4

Förslag om införande av följande krav i examensordningen: För socionomexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna, ha fullgjort handledd verksamhetsförlagd utbildning om minst 30 högskolepoäng.

Vi motsätter oss delvis följande förslag

6.1

Förslag på formulering av följande examensmål: visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen.

6.2

Förslag på formulering av följande examensmål: visa sådan färdighet som krävs för att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs, samt med närstående

6.3

Förslag på formulering av följande examensmål: visa förmåga att utifrån relevant kunskap tillämpa författningar inom ramen för socialt arbete

Vi instämmer i följande förslag

6.4

Förslag om att även socionomprogrammets verksamhetsförlagda utbildning ska kunna avräknas mot utbildningsområdet verksamhetsförlagd utbildning.

7.1

Förslag till regeringen om Utredning om förlängd socionomutbildning examen på avancerad nivå

Generella kommentarer om utredningen

Den samlade bedömningen från Institutionen för socialt arbete vid Göteborgs universitet är att betänkandet *En socionomutbildning i tiden* (SOU 2025:27) förvisso innehåller somliga förslag som vi instämmer i, men att det samtidigt finns många förslag vi motsätter oss. Vi menar att utredningen i sin helhet är påfallande svagt underbyggd. Det saknas exempelvis systematiska jämförelser med hur socionomutbildningarna ser ut i våra nordiska grannländer. En stor del av betänkandet upptas istället av ett svagt underbyggt kapitel som uteslutande fokuserar ungdomsbrottslighet medan andra perspektiv eller samhällsutmaningar med relevans för det sociala arbetet och socionomens roll inte alls ges samma utrymme. En fråga som kan ställas är varför examensmål för socionomer ska specificeras utifrån just de samhällsvetenskapliga utmaningar som denna utredning fokuserar, och inte exempelvis digitalisering och AI, hot mot demokratin och mänskliga rättigheter.

Många av de förändringar i examensordningen som föreslås saknar dessutom tydliga motiveringar. Vi får intrycket av att en genomgående ambition i utredningens förslag till nya examensmål är att göra dessa identiska med de som finns för andra yrkesexamina, särskilt inom det medicinska området. Examensmålet ”visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper” finns i dagsläget för 16 andra utbildningar, examensmålet ”visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika målgrupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten” finns (med vissa variationer) för 18 utbildningar och ”visa kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen” finns för 21 utbildningar. Vi invänder mot vad vi tolkar vara en strävan att likrikta examensmål på detta generiska vis, särskilt givet utredningens uttalade ambition att föreslå en ny examensbeskrivning för

socionomutbildningen anpassad efter dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov för socionomer.

Vad beträffar några av ovanstående mål leder de nya förslagen till problem, vilka vi beskriver mer ingående nedan. När utredningen i kapitel 6 argumenterar för nya eller förändrade examensmål skrivs emellertid inte en generell harmonisering mellan olika professionsutbildningar fram och det ingår inte heller i regeringens direktiv, vare sig i det ursprungliga eller i tilläggsdirektivet. Tvärtom, enligt tilläggsdirektivet ska utredningen ”ta ställning till om målen i examensbeskrivningen för socionomexamen behöver ändras för att bättre anpassa utbildningen efter dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov”. Om examensbeskrivningen ska anpassas efter dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov för socionomer förefaller det märkligt att svaret är att göra examensmålen identiska med de som gäller för andra yrkesexamina. Vi vill därför, på ett allmänt plan, invända mot en strävan att likrikta examensmål. Socionomutbildningen är en samhällsvetenskaplig utbildning och det finns så vitt vi kan bedöma inga skäl till att den skall ha identiska examensmål som exempelvis sjuksköterskor och tandhygienister.

Graden av specificering i utformningen av examensmål är en principiell fråga om akademisk frihet respektive detaljstyrning, och om tilliten till lärosätenas kompetens att fylla generellt och flexibelt hållna examensmål med ett adekvat innehåll. En övergripande invändning vi har handlar därför om den styrning som utredaren föreslår vad gäller att specificera antalet högskolepoäng för två områden inom socionomutbildningen, juridik och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Det är ett avsteg från praxis vad gäller hur mål eller krav i examensordning generellt sett formuleras. En mer utvecklad och detaljerad argumentation om varför detta är högst problematiskt ges nedan.

Vi menar också att även innehållsmässigt mycket specificerade examensmål kan bli problematiska, exempelvis examensmålet, ”visa kunskap om barns behov och sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar barns, ungas, kvinnors, mäns och äldres livsbetingelser, samt kunskap om hur funktionsnedsättningar påverkar människors livsbetingelser”. Ett uppräknande av vissa målgrupper riskerar inte bara att andra grupper hamnar i skymundan det riskerar också att osynliggöra bredden och mångfalden i socialt arbete samt att urholka socionomprogrammet som en generalistutbildning. Det framstår som något paradoxalt givet att utredningen säger sig stå bakom den nuvarande utformningen av programmet som just en generalistutbildning. I förlängningen riskerar det också att undergräva socionomers möjligheter att verka på ett fruktbart sätt som yrkesprofession i samhället.

Vi har med andra ord förhållandevis allvarlig och omfattande kritik beträffande

utredningen i sin helhet. Nedan har vi dock valt att fokusera ett mindre antal områden att lämna mer detaljerade synpunkter på.

Kommentarer om specifika förslag

6.1. Aktuella samhällsutmaningar

1. Gällande förslag om att utesluta begreppet förståelse ur följande examensmål:

- visa kunskap för samspelet mellan individers och grupper sociala situation, levnadsvillkor, fysiska och psykiska hälsa samt funktionsförmåga i förhållande till samhälleliga och andra bakomliggande faktorer.
- visa kunskap om barns behov och sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar barns, ungas, kvinnors, mäns och äldres livsbetingelser, samt kunskap om hur funktionsnedsättningar påverkar människors livsbetingelser.

Vi motsätter oss förslagen att i de reviderade examensmålen utesluta begreppet "förståelse" ur målen. Det är för det första anmärkningsvärt att denna förändring – som inte är obetydlig – ingenstans motiveras i utredningen. Begreppen "kunskap" och "förståelse" är ingalunda synonymer. Kunskap refererar till fakta och information som studenten förväntas förvärva, medan förståelse relaterar till ett abstrakt eller fysiskt objekt (t.ex. en person, en kategori eller en situation). Förståelse är sålunda en relation *mellan* den som vet och ett objekt som man förstår, något som kan vara centralt för alla högskoleutbildningar att examinera men kanske särskilt för en akademisk professionsutbildning som socionomutbildningen.

Än mer oklart framstår förslaget att utesluta "förståelse" ur de två examensmålen när begreppet återfinns i ett av de helt nya examensmål som föreslås, "visa kunskap om och förståelse för hur social utsatthet, normbrytande beteende och ungdomskriminalitet kan förebyggas och hur återfall i brott kan motverkas". Det saknas en förklaring till varför det är viktigt att studenterna skall uppnå förståelse i relation till detta mål, men inte i relation till exempelvis barns behov.

Vi föreslår att begreppet "förståelse" återinförs i de ovanstående examensmålen.

2. Gällande förslag på formulering av följande examensmål: visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen.

Vi motsätter oss tillägget “samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen” i examensmålet om områdets vetenskapliga grund. Formuleringen, som tycks vara direkt lyft från examensordningen för andra professionsutbildningar, är problematisk, då den implicerar att det är *sambandet* mellan vetenskap och beprövad erfarenhet som är det mest betydelsefulla för yrkesutövningen. Snarast skall socialt arbete bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet och för att erhålla denna högst centrala professionskunskap menar vi – i enlighet med resonemanget ovan – att begreppet förståelse är nödvändigt även i relation till detta mål.

Vi instämmer dock i att samma examensmål byggs ut och inkluderar beprövad erfarenhet. Tillägget ”beprövad erfarenhet” är adekvat och i linje med nya Socialtjänstlagen.

Vi föreslår att examensmålet formuleras enligt följande lydelse:

“visa kunskap om områdets vetenskapliga grund samt kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, samt kunskap om och förståelse för vetenskapens och den beprövade erfarenhetens betydelse för yrkesutövningen”

6.2. Arbetssätt och samverkan

1. Gällande förslag om formulering av följande examensmål: visa sådan färdighet som krävs för att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs, samt med närstående

Vi motsätter oss delvis det ovanstående förslaget.

Det föreslagna examensmålet är formulerat på olika sätt på olika ställen i utredningen. Det avslutande tillägget ”samt med närstående” är förvisso konsekvent inkluderat genom utredningen, men i kapitel 1 *Författningsförslag* (s. 24) föreslås “och förmåga” exkluderas ur det nuvarande examensmålet som lyder “visa sådan färdighet och förmåga som krävs för att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs”. När samma examensmål presenteras (och motiveras) i kapitel 6 (s. 245) föreslås istället “sådan färdighet” och förmåga exkluderas. Det framgår inte på ett tydligt sätt i utredningen som helhet hur termerna färdighet respektive förmåga definieras i detta sammanhang eller vad som motiverar att använda den ena eller andra termen i examensmålen för socionomutbildningen. Vi motsätter oss därför en förändring av användningen av termerna färdighet och förmåga till dess att frågan om varför båda, det ena eller andra begreppet bör användas i examensmålen är vidare utrett och tydligt motiverat. Vi motsätter oss emellertid inte tillägget av ”samt med närstående” i den nya lydelsen.

Vi föreslår att examensmålet ges följande lydelse: visa sådan färdighet och förmåga som krävs för att utveckla och genomföra socialt arbete på olika nivåer i samhället i samarbete med de människor som berörs, samt med närstående

2. Gällande förslag om införande av följande examensmål: visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Vi motsätter oss det ovanstående föreslagna examensmålet.

Det föreslagna examensmålet verkar vara direkt lyft från examensordningen för andra professionsutbildningar inom företrädesvis det medicinska området. Formuleringen av det föreslagna examensmålet är invecklad och öppnar upp för relativisering och en mångfald av tolkningar. Exempelvis är ordval som "relevant information", "nya fakta" och "olika grupper" ytterst tånjbara. Givet att ett av utredningens huvudsakliga mål är att öka "likvärdigheten mellan socionomprogrammen vid olika lärosäten, och därmed även likvärdigheten i socionomernas kunskaper" (s. 12) framstår det föreslagna målet som ogenomtänkt då det öppnar för en flora av operationaliseringar och tillämpningar. En randanmärkning är att examensmålet är formulerat på olika sätt i utredningen. Under rubrik 1.1. *Förslag till ändring i Högskoleförordning* står det "olika målgrupper" och på andra ställen i betänkandet står det "olika grupper".

3. Gällande förslag om borttagandet av examensmål: visa förmåga att identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå.

Vi motsätter oss förslaget om att ta bort ovanstående examensmål.

Vill man säkerställa att framtidens socionomer uppnår de förmågor som utredaren argumenterar för i avsnittet där det nya examensmålet "visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten" motiveras, så är den nuvarande lydelsen att föredra. Att som socionom ha förmågan att arbeta på både individ-, grupp-, och samhällsnivå är av största vikt för att kunna möta de samhällsutmaningar som de ställs inför. Anmärkningsvärt är också att förmågan att "utvärdera insatser" föreslås uteslutas. Denna förmåga förefaller viktig att säkerställa, inte minst med tanke på de förändringar som nya Socialtjänstlagen implicerar. I och med den nya Socialtjänstlagen ges kommunerna befogenhet att

besluta om insatser utan individuell behovsprövning, vilket i kombination med att socialtjänsten får krav på sig att all verksamhet ska vara kunskapsbaserad, torde göra målet om att socionomer ska visa förmåga att utvärdera insatser högaktuellt och avgjort mer i linje med utredningens direktiv att säkerställa att examensmål är anpassade "efter dagens samhällsutmaningar och kompetensbehov".

Vi föreslår, med utgångspunkt i ovanstående motivering, att det nuvarande målet "visa förmåga att identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå" kvarstår då det innehåller en rad nyckelförmågor som socionomer måste behärska i sin yrkesutövning.

6.3. Utbildning i juridik

1. Gällande förslag om införande av följande krav i examensordningen: inom ramen för kursfordringarna, ha fullgjort utbildning i juridik om minst 30 högskolepoäng.

Vi motsätter oss förslaget om att i examensordningen införa kravet.

Ur ett principiellt perspektiv innebär förslaget ett påtagligt avsteg från praxis i hur skrivningar i examensordning formuleras. Krav på poängsättning av delar av utbildningen strider mot Bolognadeklarationens själva grundtanke med målstyrning (*learning outcomes*) vars grundläggande princip vilar på att *vad* studenterna skall uppnå (målen) definieras i examensmål och att universitet och högskolor ges rådighet att själva utforma *hur* målen nås. Inte för någon utbildning i nuvarande Högskoleförordning formuleras därför denna typ av precisering av högskolepoäng i examensordningen (utöver för examensarbeten) och särskilt anmärkningsvärt är dels att förslaget berör högskolepoäng i ett ämne som ligger utanför huvudområdet, dels att det är så vagt formulerat. Att införa ett sådant krav skulle omkullkasta etablerade principer för såväl planering och genomförande, som uppföljning och kvalitetssäkring av utbildningens innehåll. Det skulle vidare äventyra fundamenten för medlemskap i europeiska organ (ENQA, EHEA etc) som fokuserar kvalitetssäkring av högre utbildning samt i hög grad försvåra, eller rentav omöjliggöra, jämförbarhet och rörlighet mellan svenska och övriga europeiska lärosäten.

Motiven i utredningen för att införa ett krav som bryter mot Bolognadeklarationen, och därmed praxis i Högskoleförordningen, är därtill svaga och dåligt underbyggda.

För att motivera det föreslagna kravet lutar sig utredningen främst mot en kartläggning av juridikundervisningen på samtliga socionomutbildningar i Sverige, genomförd av Lupita Svensson vid Lunds universitet. Svensson hävdar i sin presentation av kartläggningen att "[s]tärkt juridisk kompetens är nyckeln till

att möta komplexa utmaningar inom socialt arbete”. Även om vi anser denna slutsats vara förenklad, ansluter vi oss till angelägenheten av att stärka socionomers juridiska kompetens. Dock menar vi att förslaget att öronmärka högskolepoäng i juridik är ett felslut som riskerar att bli kontraproduktivt i relation till vad utredningen säger sig vilja uppnå. Ett huvudmotiv för förslaget är enligt utredningen att variationen i antalet kurspoäng mellan olika lärosäten “är oacceptabelt stora” (s. 253). Vi menar emellertid att tillvägagångssättet att räkna poäng (en kvantitativ exercis) är missvisande för att uppnå stärkt juridisk kompetens (en kvalitativ fråga): det är bedrägligt både för att kritisera nuläget och för att råda bot på ett påstått missförhållande. Den “oacceptabelt stora” variationen mellan lärosäten är därtill sannolikt inte så omfattande som utredningen får det att framstå i kapitel 6. I det avsnitt (3.3.3.) där utredningen presenterar dessa data, och där de lutar sig mot Svenssons kartläggning, kan man i en fotnot läsa: “Variationen i antal kurspoäng kan ha att göra med hur juridikkurserna avgränsas på olika håll. Flera av lärosätena skiljer till exempel mellan kurser i juridik och kurser i utredningsmetodik – som också innehåller inslag av tillämpad juridik” (s. 59, fotnot 15). Mycket riktigt är förfarandet att inkludera tillämpning av juridik i mer färdighetstränande kurser en högst medveten strategi som många lärosäten begagnar sig av, just i syfte att uppnå stärkt juridisk kompetens. Vid examen avspeglas detta måhända inte i preciserade högskolepoäng i juridik, men vi menar att integreringen av juridik och andra kunskaper, färdigheter och värderingsförmågor av relevans för det sociala arbetet leder till kompetenta socionomer vilket är huvudpoängen med att bedriva socionomutbildning.

Ämnesintegreringen av juridik är central för att stärka socionomers juridiska kompetens. Det är bra – och helt riktigt – att utredningen till viss del tar utgångspunkt i tidigare utvärderingar av socionomutbildningar, till exempel den som Högskoleverket genomförde år 2000. I utvärderingen kritiserades den ”fragmentiserade” karaktären av socionomutbildningen och man efterlyste snarast ”ämnesintegration”. Liknande kritik framkom även i Högskoleverkets utvärdering från 2003. Sedan dess har ämnesintegreringen varit något som arbetats med på lärosätena, till exempel i förhållande till juridikundervisningen. Utredningen konstaterar att komplexitetsgraden i juridiska överväganden “som en socionom behöver klara av är hög [då den] kräver både bredd och djup i kunskaperna men också skicklighet och förmåga, vilket i sin tur bäst erhålls genom fördjupad träning” (s. 252). Detta instämmer vi också i, men det är mot bakgrund av det som vi menar att kravet på öronmärkta högskolepoäng riskerar att leda fel och att återigen bygga in fragmentisering i socionomutbildningarna. Om förslaget skulle gå igenom finns det en risk att juridiska moment plockas bort från mer färdighetstränande kurser – där juridiken nu ingår som en del av den komplexitet som socionomer har att förhålla sig till – för att i stället undervisas på i renodlade juridikkurser där de juridiska kompetenserna inte på samma vis sätts

i relation till andra centrala aspekter av det sociala arbetet. Detta skulle gå på tvärs med utredningens ambition att "ge ökad tyngd åt färdighetsträningen inom programmet" (s. 12).

Vår huvudsakliga invändning är sammanfattningsvis att förslaget att i examensordningen fordra 30 hp i juridik inte bara på vaga grunder bryter mot Bolognadeklarationens grundprinciper och praxis i Högskoleförordningen, utan även riskerar att separera juridikundervisningen och annan undervisning inom områden av relevans för socionomer. Därigenom riskerar socionomers juridiska kompetens försvagas, snarare än förstärkas.

2. Gällande förslag på formulering av följande examensmål: visa förmåga att utifrån relevant kunskap tillämpa författningar inom ramen för socialt arbete

Vi motsätter oss/instämmer delvis i förslaget om formuleringen av ovanstående examensmål. Om utredningen dels avser att följa Bolognadeklarationens om målstyrning, dels menar allvar med att stärka den juridiska kompetensen skulle det vara mer effektivt att formulera ett examensmål som pekar ut *vad* studenterna skall uppnå snarare än en skrivning om *hur många* högskolepoäng i juridik som fordras. I det PM som utredaren redovisade i mars 2024 – när direktivet (dir. 2023:121) var mer avgränsat – fanns ett förslag på reviderat examensmål om juridik som just tog fasta på ett kvalitativt förhållningssätt. Utredningens förslag i PM:et löd: "visa förmåga att i socialt arbete integrera och tillämpa relevanta författningar och göra bedömningar, i synnerhet inom det sociala området". Detta förslag var enligt vår mening lovande och det är uppseendeväckande att delen om att integrera juridik inom socialt arbete skrivits ut ur betänkandets förslag till examensmål om tillämpning av författningar utan att detta nämns med ett ord, särskilt som utredningen själv konstaterar: "För att de rättsliga besluten inte enbart ska bli juridiskt korrekta utan även leda till önskvärda resultat för klienten krävs att även andra kunskaper än de rent juridiska integreras" (s. 252).

Vi föreslår i stället, i syfte att på ett mer ändamålsenligt sätt uppnå stärkt och ämnesintegrerad juridisk kompetens för socionomer, att det föreslagna examensmålet ändras till "visa förmåga att i socialt arbete integrera och tillämpa relevanta författningar".

6.4 Verksamhetsförlagd utbildning

1. Gällande förslag om införande av följande krav i examensordningen: För socionomexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna, ha fullgjort handledd verksamhetsförlagd utbildning om minst 30 högskolepoäng.

Vi motsätter oss detta krav på samma grundval som vi invänder mot kravet på kursfordringar i juridik. Även denna skrivning är ett avsteg från Bologna-deklarationens grundprinciper och praxis i Högskoleförordningen. Vi delar utredningens bild av att det är centralt att stärka socionomers professionella identitet och förmåga behöver stärkas generellt samt att verksamhetsanknytning och färdighetsträning är centrala i detta avseende. Det är emellertid inte en självklarhet att detta åstadkoms via styrning i antal högskolepoäng i VFU. Snarast bör verksamhetsanknytningen och färdighetsträningen stärkas genomgående i socionomprogrammen och även i relation till detta är det olyckligt att utredningen föreslår att utesluta det nuvarande examensmålet "visa förmåga att identifiera, strukturera, utreda och utvärdera insatser på individ-, grupp- och samhällsnivå", som på ett tydligt sätt sätter fingret på viktiga färdigheter.

2. Gällande förslag om att även socionomprogrammets verksamhetsförlagda utbildning ska kunna avräknas mot utbildningsområdet verksamhetsförlagd utbildning.

Vi instämmer i utredningens förslag att socionomprogrammets verksamhetsförlagda utbildning (VFU) ska kunna avräknas mot utbildningsområdet verksamhetsförlagd utbildning. Detta i syfte att skapa goda förutsättningar för samt höja nivån på de verksamhetsförlagda momenten på utbildningen. En dylik åtgärd främjar också likvärdiga förutsättningar för lärosätena i samverkan med verksamhetsfältet.

7.1. Frågor och förslag utanför utredningens direktiv

Gällande förslag till regeringen om Utredning om förlängd socionomutbildning examen på avancerad nivå.

Vi instämmer i utredningens förslag att tillsätta en utredning med uppdrag att utreda behovet av en förlängd socionomexamen på avancerad nivå eller andra förslag för att stärka yrkesverksamma socionomers kompetensutveckling.

Socionomutbildningen är en generalistutbildning som leder till socionomexamen. Socionomers arbetsmarknad/professionsfält är, som utredningen beskriver i kapitel 4, bred och heterogen vilket kräver fördjupad kompetens inom respektive område. Komplexiteten i socialt arbete är djup och mångfacetterad och rör sig i skärningspunkterna mellan individ, samhälle och

institution. Ett samhälle i ständig förändring med nya utmaningar och med krav på att socialtjänstens verksamhet ska bedrivas utifrån vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet ställer höga krav på socionomers kompetens.

Socionomprogrammet lägger en stabil grund men utrymmet för fördjupning och specialisering är begränsat. Vi ser därför att behovet av vidareutbildning för socionomer är stort. En förlängd utbildning eller vidareutbildning på avancerad nivå skulle innebära att socionomers kunnande vilade på en än mer solid vetenskaplig grund vilket ger förutsättningar för en kvalitetshöjning av det sociala arbetet - i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen.

Att socionomer i begränsad utsträckning läser vidare på avancerad nivå har flera orsaker. En av dessa är att incitamenten för vidareutbildning är svaga. Efterfrågan från arbetsgivare på vidareutbildning är ofta låg.

År 2023 trädde en ny barnskyddslag i kraft i Norge. I lagen ställs kompetenskrav på att chefer och anställda inom den kommunala barnavården ska ha en masterexamen. Även Sveriges regering bör utreda behovet av liknande krav på anställda inom olika sektorer där socionomer är anställda och där specialistkompetens kan höja kvaliteten på det sociala arbetet.

Avslutningsvis vill vi betona att behovet av socionomer i samhället är stort. De senaste åren har antalet lärosäten med examensrättigheter för socionomexamen ökat och i takt med detta även antalet examinerade socionomer. I och med det ökar behovet av disputerad personal i socialt arbete för att fortsätta upprätthålla kvaliteten i undervisningen på Sveriges socionomutbildningar. För att få fler socionomer att söka forskarutbildning förutsätts att socionomer i högre utsträckning läser vidare på avancerad nivå.